

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

לינק לקובץ: <http://www.ifat.com/VT/Trans.aspx?ID=3963538&CID=31245280>

תוכנית: **יומן אזרחי**

תאריך: **25/09/2011**

שעה: **21:07:07**

רשת: **רשת ב'**

כותרת: פרופ' הלל שמיד, מכון חרוב. האוני" העברית- מחקר חדשני, מוות בעריסה-

פאר לי שחר : ואנחנו פותחים בנושא שנשמע מזעזע עד מאוד. ביום רביעי האחרון אנחנו נחשפנו למחקר חדשני שאם עד כה התייחסנו למוות בעריסה כאירוע בלתי נמנע, כדבר שאי אפשר לעשות נגדו שום דבר מנסים באמצעים שונים לטפל בזה, אבל אי אפשר להסביר או לצפות אותו. אז מחקר שנעשה לקראת כינוס מכון חרוב מעלה ש- 40% ממקרי המוות בעריסה מהווה בעצם רצח של תינוקות ע"י ההורים או ע"י אחד מבני המשפחה. שלום לפרופ' הלל שמיד.

פרופ' הלל שמיד : שלום וערב טוב.

פאר לי שחר : ערב טוב. מנכ"ל מכון חרוב.

פרופ' הלל שמיד : נכון. וחבר סגל של האוני" העברית.

פאר לי שחר : חבר סגל של האוני" העברית, לא נחסיר שום

פרט, בעיקר לקראת זה שאתה בעצם עוזב לאחר 4 שנים את

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 98-96, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

מכון חרוב ונוסע לשנת מחקר באוני" קולומביה בניו יורק. אז עוד פעם גם נבקש לשמוע ככה כל מיני תובנות מארבע שנים שהיית מנכ"ל המכון. אבל קודם כל על עניין הזה. פרופ" הלל שמיד : טוב קודם כל הערב הזה הוקדש באמת לנושא של רצח במשפחה, באותו ערב התבשרנו על הרצח האכזרי של הבן את הוריו, שהסטטיסטיקה הזו לא נלקחה בחשבון. ואתמול התבשרנו על רצח נוסף של בן את אביו בנתניה, זה גם סטטיסטיקה שלא הובאה לערב העיון. לגופו של עניין זה לא מחקר זה מסמך שחובר על ידינו, בעיקר ע"י ד"ר ענבר הרטמן, רופאת ילדים מביה"ח אסף הרופא. על סמך הנתונים האלה יש חששות כבדים מאוד שאחוז מסוים של הילדים שמיוחס להם מוות בעריסה, היה מקרה של בין 20% ל- 40% מבוסס על הערכות בינלאומית, שזה באמת יש סיכוי סביר של חשד למקרי רצח של ילדים ע"י הוריהם או ע"י בני משפחה. אבל אין אפשרות לדעת את זה בוודאות. בניגוד למה שקורה בארה"ב ובאנגליה שבהם ניתנת האפשרות לעשות ניתוח או נתיחה לאחר המוות, לצערנו הרב במדינת ישראל אי אפשר ללא הסכמת הורים לבצע ניתוח לאחר המוות, אין גם חוק שמחייב את זה. לכן ילדים אם הם מתים לא עלינו בביה"ח התינוקות, אז הרופאים יכולים להתחקות אחרי הסיבה אולי למוות. אבל ילדים שמובאים עם פגיעה בגולגולת או פגיעה אחרת, הם כבר לצערנו הרב לא איתנו,

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

קשה מאוד להתחקות על התופעה הזו. ולכן יש פה אולי אפילו הערכת חסר לגבי מקרי המוות שנובעים.

פאר לי שחר : כלומר יכול להיות שבישראל מדובר על אחוז גבוה יותר. אין לנו שום עדויות לכך, אנחנו מבצעים את העבודה הזו על מחקרים והערכות בינלאומיות שזה נותן, זה טווח מאוד גדול בין 20 ל- 40 וצריכים להיות זעירים, כי המשמעות היא שיש פה בין 8 ל- 16 מקרים שחשודים כמקרים, אין עדויות ואי אפשר להאשים. בעניין הזה באמת מכון חרוב יזם לא רק את ערב העיון, יש לו גם איזשהו גיליון זבולון אורלב שהוא יו"ר הוועדה לזכויות הילד, בדרישה לעלות לדיון את הנושא הזה בוועדה.

פאר לי שחר : כלומר לחייב נתיחת גופה של תינוק שמת בעריסה.

פרופ" הלל שמיד : כן. אבל זה יאפשר לנו להבין יותר טוב מה קרה, אבל זה לא אומר שהחקיקה תלך כל כך בקלות, כי כפי שאת יודעת אלף תהליכי חקיקה בתחומים האלה הם ארוכים ומורכבים, יש הרבה מאוד קבוצות אינטרס, וכבר ח"כ זבולון אורלב בצדק התבטא ברעיון שהוא העניק לג'רוזלם פוסט, ואמר שאנחנו אחרי הכל חיים במדינה יהודית ויש זרמים שונים שבוודאי יהיו בעד ונגד, וזה תהליך ארוך.

פאר לי שחר : ואז מה שאנחנו רוצים לברר, זה אם באמת המצב הוא כזה בלי לבדוק פחות או יותר כזה, האם עם טיפול להורים

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

עם מעקב אחר ההורים ניתן יהיה למנוע.
פרופ" הלל שמיד : אלף בוודאי. תראי ככל שיהיה יותר הדרכה של הורים שהיא לא מתבצעת במדינת ישראל למעט השירות הייחודי של טיפות החלב שפעם קיבלנו כהורים הרבה יותר הדרכה ממה שנותנים היום. אבל אין ספק שיש פה נקודה מאוד מאוד עדינה שאתה עולה עליה, וזה אלף אי אפשר להטיל חשד על הורה שהוא הרג את ילדיו, ואז יש סכנה גדולה שאתה מעמיד את ההורה במצבים שאתה לא תוכל להתמודד איתם. מצד שני אנחנו צריכים ללכת על קצה האצבעות ועל הבהונות כדי לבדוק טוב יותר באמת מה התרחש, כדי למנוע אולי את הרצח הבא של ילד אחר במשפחה.
פאר לי שחר : אנחנו כל הזמן שומעים גם תביעות שעולות ויורדות, האם לאפשר לכל זוג ללדת ילדים. אולי צריך להדריך, אולי צריך ללמד, אולי צריך כישורים שייבחנו לפני שמאשרים להורים ללדת ילדים.
פרופ" הלל שמיד : קודם כל הוויכוח הזה פאר לי כמו שאת יודעת עולה ויורד כל הזמן גם בספרות וגם, אני אישית לא חושב שצריך לעשות, צריך לבדוק מראש אולי כמה נתונים לגבי נישואים בין קרובים כדי למנוע אני יודע היווצרות מצבים לא נעימים בעתיד. אבל מהמדינה שיש לה רגולציה כזו חריפה שיכולה למנוע מהורים ללדת ילדים, אנחנו צריכים אולי למנוע את היווצרות

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

המצבים האלה ע"י גילוי מוקדם של אותם זוגות שהם נועדו אולי ברמת סיכון ולפתח כלים הרבה יותר משוכללים, ופה אנחנו מגיעים לתפקיד גם של מכונים כמו מכון חרוב, לפתח את אותם כלים שיגלו ויאבחנו את רמת המסוכנות של משפחות שבהם יכול להתרחש מעשה נפשע כזה.

פאר לי שחר : כאן אנחנו מגיעים לתכנית הלאומית לילדים ונוער בסיכון. כשאתה מסתכל על התכנית הזו, יש לה הישגים.

פרופ" הלל שמיד : לתכנית הזו יש הרבה מאוד הישגים, אלף 140 אלף ילדים מתוך 330 אלף ילדים במדינה כבר מטופלים ע"י הרשויות בצורות שונות. הדבר החשוב ביותר להגיד הוא, שכל האמצעים שנועדו לתמוך בילדים הם באמת השתכללו, כלומר יש יותר תכנון יש יותר חשיבה יש יותר שיתוף בין הרשויות, יושבים סביב שולחן יש רעיונות שעולים מלמטה. אבל כל אלה לדעתי הם למעשה אמצעים, המטרה העיקרית זה הנושא של להוציא את הילד ממצב הסיכון ולתת לו איכות חיים יותר גבוהה. על זה מוקדם מדי להגיד האם התכנית השיגה את ההישגים בטווח של שלוש שנים, שזה טווח די גדול. אבל לדעתי אנחנו כבר צריכים להתכונן לתכנית הלאומית הבאה.

פאר לי שחר : מה ז"א תכנית לאומית הבאה.

פרופ" הלל שמיד : אני מדבר במונחים שקצב האירועים לצערי הרב בתחום של ילדים בסיכון כמו אלימות בחברה כמו שכרות

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

כמו סמים כמו תופעות שלא ידענו אותם בעבר, כמו מקרים הולכים וגוברים של ילדים שהם ילדים בסיכון כתוצאה מסכסוכים משפחתיים ותהליכי גירושין, כתוצאה מהרבה מאוד דברים. אני חושב שכבר היום צריך לשבת על המדוכה ולהכין את אותם תכניות מגירה, איך אנחנו מתמודדים עם מה שצפוי לנו. כי קצב האירועים שאנחנו עדים לו בחברה המודרנית הוא הרבה יותר מהר ולאחר מהבירוקרטיות והארגונים והיכולת שלהם להתארגן ולתת מענים. לכן גם היום התכנית הלאומית שנהנית ממשאבים רבים שממשלת ישראל אישרה אותם, סדר גדול של 150 מיליון שקל לתקופה של ארבע חמש שנים, כבר צריכה לחשוב איך היא מכסה לא רק את ה- 140 אלף ילדים שקיבלו שירות, אלא מה קורה עם היתרת הילדים שהם אותו מספר גדול שמסתובב כבר הרבה שנים של 330 אלף ילדים.

פאר לי שחר : ויש כאלה שאומרים 800 אלף, אם אתה אומר שילדים שגדלים במשפחות שמתחת לקו העוני. פרופ" הלל שמיד : אבל זה סיפור אחר. לא כל הילדים שהם מתחת לקו העוני נמצאים במצב סיכון או סכנה. יש הסתברות גבוהה אולי של ילדים שנמצאים מתחת לקו העוני, הם ילדים גם שישבלו אולי ממצבי סיכון, אבל לא בהכרח. יש הלימה, כי יש לנו הגדרה ברורה מה זה ילדים שסובלים ממצבי סיכון וילדים שנחשפו לאלימות במשפחה, ילדים שסובלים אולי מצפיפות דיור

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

ממשפחות גדולות, מילדים שלא נהנים מתרבות הפנאי, שלא הולכים למרכזים קהילתיים, שלא נהנים מהרבה מאוד דברים או נעלמים מביה"ס. ולא דווקא תמיד אותם ילדים שנמצאים ה- 730 או ה- 780 אלף ילדים שנמצאים מתחת לקו העוני. פאר לי שחר : מתחת לקו העוני. ולמה אני העלתי את הנקודה הזו, כי אנחנו יודעים שאמהות חד הוריות רבות שנתונות למצוקה כלכלית, חוששות ללכת ולבקש עזרה שמא יגידו להן, אתן לא יכולות לגדל את הילד שלכם אז הוא נמצא ילד בסיכון אנחנו צריכים להוציא מהבית.

פרופ" הלל שמיד : טוב, תראי זה אלף למשפחות חד הוריות יש באמת הסתברות אולי יותר גבוהה שיהיה בהם מצבי סיכון, בגלל העובדה שבאמת העול הטיפולי והחינוך והדאגה לילד הולך וגדל, ויש גם מגבלות של הביטוח הלאומי שאני שומע שוועדת טרכטנברג רוצה לשנות את זה בהקשר. אבל להוציא ילד, אנחנו כל הזמן מדברים כאילו סוחבים ילדים או גונבים ילדים מהבית של אנשים. אני חושב שיש פה עבודת קודש שנעשית ע"י גופים מקצועיים ועובדים סוציאליים מסורים, שזה לא בהינף יד נכנסים לבית ומוציאים ילד, אלא באמת שהגיעו להכרה שהילד נמצא במצבי סיכון. זה לא אומר שאין לפעמים הפעלת שיקול דעת לא נכונה ע"י עבוד סוציאלי, או ניצול לרעה של הדברים האלה. לכן כשאתה פוגש באותם מצבי סיכון בין היתר כמו שאת מדברת על

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

משפחות חד הוריות, ונתקלת בתופעה שהאם לא יכולה אולי לגדל את הילדה, עדיף לה אולי להיות במוסד או במשפחת אומנה או במקום אחד שבו אולי יקבל שירות יותר טוב וטיפול יותר טוב. פאר לי שחר: כן אבל זה רק לאחר בחינה ובדיקה מדוקדקים. פרופ" הלל שמיד: אין ספק. כמו שאת יודעת הרבה שנים את מלווה את התהליכים האלה, להוציא ילד מהבית זה לא שהעובד הסוציאלי קם בבוקר ושואל מסמן את הבית והולך להוציא. יש וועדות החלטה, יש בתי משפט, יש פרוצדורה שלפעמים לוקחת הרבה מאוד זמן והיא מצליחה, ולצערי הרבה יש גם פספוסים שלא נמנעו למעשה פגיעה בילדים, כמו שהיינו עדים בשבע השנים האחרונות לפי המספרים שלנו נרצחו 43 ילדים, שכנראה אולי אם היינו מוציאים אותם מהבית אנחנו לא יודעים, אז היינו אולי מונעים את הרצח שלהם.

פאר לי שחר: וזה אחד הדברים שתמיד נמצאים בסימן שאלה כל כך גדול.

פרופ" הלל שמיד: נכון, אבל לכן למכונים כמו שלנו חוקרים באקדמיה צריכים להעמיק יותר את המחקר הבסיסי, גם הבסיסי וגם הפרקטי השימושי כדי לצייד את העובדים המקצועיים שלעיתים קצת לא בדיוק מתעדכנים בחומרים האמפיריים בחומרי המחקר בידע שמתפתח. ולכן המכון שאני עמדתי בראשו ניסה במשך 4 שנים, אני בטוח שמחליפי פרופ" אשר בן אריה ימשיך

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

בדרך הזה כדי ליצור.

פאר לי שחר : שהוא היה מנכ"ל המועצה לשלום הילד.

פרופ" הלל שמיד : סמנכ"ל.

פאר לי שחר : כן.

פרופ" הלל שמיד : לא תיקחי.

פאר לי שחר : לקדמן את התפקיד, ברור ברור.

פרופ" הלל שמיד : ... ואשר היה למעשה הסגן שלו והוא מומחה

בתחום רווחת הילד. ואני מאמין שהוא ייקח את זה גם לפיתוח

אותו ידע בסיסי ושימושי שצריך לשרת את אותם עובדים

סוציאליים שאת מדברת, שצריכים להיכנס הביתה ולהחליט אם

הילד נמצא במצבי סיכון או לא. גם ... הלאומית הולכת בכיוונים

האלה.

פאר לי שחר : תודה רבה פרופ" הלל שמיד.

פרופ" הלל שמיד : תודה ושנה טובה.

פאר לי שחר : ושיהיה לך בהצלחה במחקר בניו יורק באוני"

קולומביה.